

CONACUL BRATIANU DE LA FLORICA

Situat în comuna Ștefanesti, județul Argeș, conacul familiei Brătianu, numit ca și satul în care se află, Florica, în amintirea primei fiice a lui I.C. Brătianu – este unul din cele mai frumoase domenii boierești din România, păstrat foarte bine până în zilele noastre (cu excepția obiectelor, mobilelor și a cartilor din interior, risipite aiurea în anii regimului comunist). Este conacul în care s-a născut și a trăit cea mai importantă familie de oameni politici români, o adevărată dinastie civilă care a dat țării nu mai puțin de trei prim-miniștri, dintre care primii doi – Ion și Ionel Brătianu – au avut un rol covârșitor în realizarea României moderne (de numele primului legându-se războiul Independenței, cel de-al doilea realizând – tot în urma unui război – Unirea din 1918 și reformele ce au stat la baza democrației interbelice).

UN DOMENIU COMPLET

Domeniul Florica – format din conac, ferma, capela, crama, țara și chiar un observator astronomic, toate amplasate în mijlocul unui vast parc, înconjurat de podgoriile de la Ștefanesti, – este opera primilor doi Brătieni, Ion și Ionel, tata și fiu, care – fiind pasionați constructori, în special ultimul – au transformat o cocheta casa de administrație a moșiei într-o somptuoasă reședință boierească, în care s-au luat importante decizii privind istoria noastră.

Prima casa de la Florica a fost construită de I.C. Brătianu în 1858, pe partea de moșie ce i-a revenit după succesiunea tatălui său. Inițial, Brătianu optase pentru moșia Tigveni, unde își petrecuse copilăria, dar – la cererea fratelui său mai mare, Teodor – a primit al treilea lot de moșii, ce cuprindea Florica, Malureni, Galesul – Brătieni, Lerești și Simburești. Casa de la Tigveni, – "mare și frumoasă, cu pridvor, ziduri groase, și un subteran răspunzând din iatăc în pădurea seculară" – se păstrează și astăzi.

Ion C. Brătianu (1821-1891) a vândut o parte din celelalte moșii, dar a cumpărat lângă Florica via numită Floreasca, vie care îl va preocupa până la moarte, îngrijind-o și exploatarea după cele mai moderne rețete. A fost multumit de opțiunea sa pentru Florica, în detrimentul Tigvenilor care îi evocau copilăria.

Construirea casei de la Florica a început în 1858, după ce Ion C. Brătianu s-a căsătorit cu Pia Pleșoianu, noua familie stabilindu-și căminul la țară. Dintr-o casa cu patru camere și o pivniță pentru vin, bătrânul Brătianu a construit un conac cu etaj și cu o frumoasă terasă deschisă.

Ionel Brătianu își amintea: "Parinții noștri – chiar de la căsătorie își făcuseră din Florica așezământul lor căminic. Datoriile politice îi obligau în diferite împrejurări să se mute la București. Doisprezece ani de ministru și cursurile superioare ale liceului obligaseră pe

parintii nostri si pe copii sa-si petreaca in Capitala cea mai mare parte a anului . Totusi, pentru unii , ca si pentru altii, Florica era vatra si cuibul adevarat . Aceasta o simteam intr-atata, incat fata de copiii nascuti la Bucuresti ramanea avantaj celor ce se nascusera la Florica si care aveau astfel o legatura mai mult cu dansa. Tatal meu , retragandu-se de la guvern, la inceputul anului 1869 ne instalaram la Florica , de unde in curs de sapte ani rareori si numai cate unul din copii vene pentru cateva zile la Bucuresti . ” .

IONEL BRATIANU SI PASIUNEA DE A CONSTRUI

Cat timp a trait “ Vizirul” (I.C. Bratianu) casa a mentinut acel stil sobru, impus de gusturile sale simple . Cu greu , spre sfarsitul vietii , a fost convins de fiul sau Ionel, inginer impatimit de constructii , de necesitatea renovarii casei. Asa cum arata azi, intregul ansamblu de la Florica este rodul pasiunii de a construi a lui Ionel Bratianu care a rasturnat aproape tot ce a ramas de la tatal sau si care dintr-o casuta langa vie a facut o instalatie confortabila cu parc , ferma si chiar cu un observatory astronomic .

Amenajarile si constructiile pe care Ionel Bratianu (1864-1927) le-a facut la Florica au durat din 1889 pana in 1925. In aprilie 1889 , el a intocmit planul transformarii etajului casei, prevazand realizarea unei “ Sali de scrima , biliard, bal si multe alte comedii ” , flancata pe stanga de “ salita, cabinet, odaie de toaleta, odaie pentru Tata, odaie de culcare si odaia parintilor” . In aprilie 1890 Ionel Bratianu va realiza si planul parterului . Planul va sta la baza marii renovari si extinderi a conacului din anii 1905-1912 sub directa conducere a arhitectului Petre Antonescu. Alaturi de casa lui Ionel Bratianu, Petre Antonescu va construi sediul Bibliotecii Asezamantului “Ion I.C. Bratianu ” , edificiu care va detine – intre cele peste 30.000 volume ale sale – 5.000 de carti preluate din biblioteca conacului de la Florica .

CONACUL SE REFACE

Dupa noile refaceri, conacul de la Florica prezinta urmatoarea structura interioara:

- La parter : accesul se face prin doua holuri , unul principal, in fata , si altul de serviciu, in spate. Acestea incadreaza biblioteca si scara ce duce la etajul intai. Pe partea dreapta a conacului se afla un salon , odaia turceasca, sufrageria si un oficiu, iar pe stanga un studiu, dormitorul de musafiri, dormitorul lui Ion C. Bratianu (pastrat nemodificat) , camera, sufrageria de personal, trei bai, o toaleta, o farmacie si un WC.
- Etajul intai : cuprinde o mare terasa acoperita (cu stalpi sculptati), o terasa deschisa , doua dormitoare , trei bai, o toaleta, un WC, camera de lucru , camera menajerei si biblioteca .

- În 1925, acoperindu-se terasa de la etajul întâi, de pe acoperis s-a observat minunata panoramă a Piteștilor într-un splendid apus de soare. Acest moment a hotărât construirea etajului doi, care nu era prevăzut în planul inițial. Acesta, mai mult o mansardă, a fost construită de inginerul Iliescu în 1925, și cuprinde o terasă acoperită, camera războaielor de țesut, camera pentru cărți, camera de studiu a lui Ionel Brătianu, camera de rechizite, scara și podul mare.

Constantin Argetoianu, care a vizitat Florica de mai multe ori, ne-a lăsat o descriere foarte plastică a conacului familiei Brătianu: "Noua înfățișare a reședinței de la Florica e datorată împlinirii a două patimi: patima lui Ionel pentru construcții și aceea a soției sale Eliza pentru grădini."

BIBLIOTECA UNICAT

Din cele aproape 20 de camere ale conacului, se remarcă prin bogata lor decoratie interioară (plafon sculptat, lambriuri) bibliotecile de la parter și etaj, care – deși azi sunt aproape goale – impresionează pe orice vizitator. Biblioteca de la Florica a fost prin colecțiile sale de cărți, reviste, una din cele mai importante din România. Constantin Argetoianu o socotea "cea mai însemnată bibliotecă particulară din România."

În biblioteca lui Ion I.C. Brătianu se găseau o mare diversitate de cărți, dovadă a vastei sale culturi; ceea ce predomină sunt însă cărțile de istorie și îndeosebi cele ce se referă la trecutul neamului nostru. Colecția acerată este în unele privințe mai bogată și mai completă chiar decât colecția Academiei Române.

Cât a trăit Ionel Brătianu, nimeni nu s-a atins de stocurile de la Florica; după 1927, din bibliotecă au fost mutate 5000 de volume în Biblioteca Fundației "Ion I.C. Brătianu"; după 1948 biblioteca de la Florica a fost risipită și distrusă, doar o parte infimă de cărți fiind donată Academiei Române și altor biblioteci. Mii de volume au fost arse în parcul conacului timp de mai multe săptămâni. Pe lângă cărți, biblioteca și conacul de la Florica mai dețineau o colecție rară: fotografiile familiei Brătianu.

IONEL BRĂTIANU ȘI FERMA SA

A doua componentă de bază a ansamblului de la Florica o reprezintă ferma, situată chiar la intrarea în parc, pe partea stângă. Clădirea fermei este opera arhitectului Petre Antonescu din anii 1905-1912, fiind construită pe două nivele în stil neoromanesc. Fermele de la Florica formează, prin cele patru laturi ale sale, o curte interioară în mijlocul căreia se află o fantană arteziană. După dispariția lui Ionel Brătianu (24 noiembrie 1927), soția sa

Eliza, careia ii fusese lasat prin testament uzufructul proprietatii , a vandut ferma statului roman.

PARCUL CREAT DE ELIZA BRATIANU

Remarcabil este si parcul conacului de la Florica ; nu fusese croit dupa un plan initial; o sosea care urca spre casa, alta care ducea la capela in serpentine , poteci care toate duceau undeva . La realizarea parcului , o contributie majora a avut si Eliza Bratianu , a doua sotie a lui Ionel , semanand flori de munte, flori de camp , a deschis privelisti largi doborand cativa arbori, a aruncat pe unde a putut pete de lumina ;

UNTUL INVIDIAT DE REGE

Domeniul de la Florica este inconjurat de sute de hectare de vita-de-vie , cu cultura careia s-a ocupat mai ales I. C. Bratianu . Via constituia o importanta sursa de venit pentru familie . De asemenea, vila Florica mai producea pentru piata unt, branza si smantana de calitate superioara , apreciate chiar de regele Carol I care spunea : " cu toate insistentele mele la fermele regale nu pot obtine untul de la Florica " .

MICA REPUBLICA A COPIILOR

La conacul de la Florica , viata familiei Bratianu s-a desfasurat patriarhal, dupa regulile impuse de I .C. Bratianu si respectate cu stictete . Momente importante in viata copiilor lui Ion si ai Pici Bratianu erau Craciunul si sarbatorile de familie la care participau toate rudele si prietenii .

De fapt, Florica n-a fost niciodata o insula izolata ;rude si prieteni l-au trecut adesea pragul;in 1922, Ionel nu se putea inca smulge din lumea de miracole a copilariei sale de la Florica .

Florica este in acelasi timp si conacul vizitat de cele mai importante figuri ale vietii politice romanesti , de la regii Carol I si Ferdinand I , la reginele Elisabeta si Maria , de la fratii Galescu, C. A. Rosetti , la maresalul Averescu , printul Barbu Stirbey , I. G. Duca , etc. Decizii importante privind istoria tarii s-au luat in saloanele conacului de la Florica : s-au hotarat reforme majore, s-au alcatuit si destituit guverne , s-au fixat strategii in timp de pace si razboi, s-au realizat Independenta si Unirea Romaniei .

CAPELA BRATIENILOR

O alta componenta a ansamblului de la Florica este biserica in care sunt inmormantati majoritatea membrilor familiei Bratianu . Situat pe un platou din dreapta parcului, la marginea padurii, capela Bratienilor - cu hramul "Nasterea Sfântului Ioan Botezatorul " - a fost construita in anul 1898 dupa planurile arhitectului francez Andre Lecomte du Nouy (anterior, Ionel Bratianu adusese aici biserica lui Horea din Albac , care va fi mutata apoi la Olanesti) . Biserica a fost sfințita pe 19 mai 1921, in vederea translarii sicriului lui I. C. Bratianu in noua capela, solemnitate ce a avut loc trei zile mai tarziu ; slujba a fost oficiata de mitropolitii Miron Cristea - primul patriarh al Romaniei - si Nicolae Balan al Sibiului ; (la inceput, I. C. Bratianu , decedat pe 3 mai 1891 , fusese inmormantat in parcul conacului, pe deal, intr-o cripta construita sub supravegherea lui Eugeniu Carada, langa Florica ,primul lui copil , pe care o boala necrutatoare a rapit-o din sanul familiei in iarna lui 1865 . " Durerea parintilor a fost grozava si niciodata stearsa " isi aducea aminte sora ei , Sabina Cantacuzino) .

A doua inmormantare solemna ce a avut loc in capela de la Florica a fost cea a lui Ionel Bratianu , rapsul fulgerator de o infectie a amigdalelor , la 24 noiembrie 1927.

" La Florica , sicriul a fost asezat intr-un car tras de boi; in acea zi de iarna intunecoasa si cetoasa , convoiul, urmat de o mare multime de prieteni , autoritati si sateni, urca incet si jalnic dealul pana la capela ... Bratianuse ducea sa doarma somnul de veci dupa o viata atat de stralucita in istoria neamului sau , pe acelasi deal pe care , cu 63 de ani inainte , vazuse lumina zilei . Se nascuse la Florica in vremurile Romaniei vasale, , se odihneste in pace tot la Florica, dar in vremurile Romaniei intregite ." (I. G. Duca)

Peste trei ani, la 22 decembrie 1930, Vintila Bratianu va fi si el coborat in criptele de la Florica ; Dinu si Gheorghe Bratianu, morti in inchisoarea de la Sighet, vor fi si ei depusi , peste ani, in capela familiei .

Dupa 1948, ultimul proprietar al conacului, Dinu Bratianu, a fost arestat, iar intreg domeniul a trecut in proprietatea statului care a distrus tot ce amintea de Bratieni, de la carti si obiecte , pana la mobilier .

" Mecca liberalilor", conacul de la Florica a intrat in istorie si gratie poetului Ion Pillat- care a scris multe poezii pe terasele sale .

Conacul de la Florica merita vizitat de orice iubitor al istoriei noastre ; o vizita aici va fi pentru oricine o intalnire cu istoria insasi.

" Florica nu era numai cadrul in care se evoca intreaga viata asa de dulce a copilariei , asa de vesela a tineretii, dar uneori mi se parea ca traieste , ca are un suflet plamadit din sufletele noastre ale tuturor, ale celor morti si ale celor vii . " (Sabina Cantacuzino) .